

Jarno Salmivuoren juhlapuhe

JÄRVENPÄÄN YHTEISKOULUN 80-v JUHLASSA

la 11.10.2008 klo 13

Kunnioitetut koulumme rehtorit, arvoisat opettajat, hyvät naiset ja herrat.

Uskon, että en muodosta poikkeusta, vaan jokainen meistä on palannut muistoissaan monet kerrat nuoruuden muistoihin koulun, ystävien tai harrastusten muodossa.

Suurta osaa tuossa elämämme vaiheessa esitti tämä koulumme, joka tänään juhlii 80 vuoden ikää. Tämä koulu on se instituutio, joka valmisti meitä elämään kielten, yleissivistyksen, ryhmässä toimimisen ja uteliaisuuden herättämisen muodossa.

On myönnettävä, että koulu onnistui kohdallani loistavasti tehtävässään, vaikka sitä ei vielä silloin aikoinaan osannut välttämättä täysin arvostaa.

Ja se, että pöyhkeästi sanon koulun onnistuneen loistavasti, en välttämättä tarkoita arvosanojani, joissa aina olisi ollut toivomisen varaa. Koulun menestymisen voi mitata paljon muussakin kuin arvosanoissa, se on vain yksi osa kokonaispakettia.

Mutta ei tämäkään koulu olisi kuin kylmät seinät, ellei sillä olisi sitä kanssa opiskelijoiden, opettajien, keittäjien, siivoajien ja talonmiesten luomaa henkeä, minkä kaikkien näiden ihmisten yhteinen summa luo talon henkenä. Järvenpään yhteiskoulussa ja lukiossa on aina ollut loistava henki, siitä minulla on vahvat muistot.

Minulla on myös vahvat muistot siitä ensimmäisestä päivästä, kun hyppäsin ylä-asteen puolelta lukioon. Oli NIIN aikuinen olo, tuntui kuin opettajatkin olisivat arvostaneet aivan eri lailla.

En tule ikinä unohtamaan Eero Paappaa, joka sai minut innostumaan yhteiskunnallisista asioista aivan uudella tavalla. 90-luvun alun mullistukset erityisesti Balkanilla sai Eerolta hiukset lähtemään päästä, kun maita syntyi ja poistui kartalta päivittäin ja viikko sitten ostetut koulukirjat olivat jo vanhaa tavaraa seuraavalla viikolla. Pidä siinä sitten teinit oikeassa opissa.

Kielten opettajiani ei koskaan käynyt kateeksi. Ei ole varmasti maailman ideaalisin tilanne olla ruotsin opettaja nulikalle, joka kiikuttaa oppilaskunnan puheenjohtajan asemassa 10 000 nimeä sisältävän adressin pakkoruotsia vastustaen opetusministeri Uosukaiselle. Raililla oli siinä porukassa kestettävää.

Tai sitten Rouva Gullstén, jonka luokat olivat täynnä vaihto-oppilasvuodelta palanneita kakaroita, jotka olivat A: unohtaneet suomen kielen ja B: kokivat, että heidän ei enää englantia tarvinnut opiskella.

Ja vielä minun on pakko mainita erittäin rakas muisto Aarne Graeffestä, joka kertoi minulle kirjoitusten jälkeen puhelimesta arvosanojani urkkiessa, että olin saavuttanut lyhyessä matematiikassa ainoan ”älläni”. Ihmettelin tätä kovin, sillä minulla ei ollut edes tilastokirjaa mukana kirjoituspäivänä. Nooh, se ”ällä” oli sitten loppu peleissä Lubentur...

Opettajat täällä eivät koskaan olleet vain opettajia, he olivat kasvattajia. Heidän mallinsa muokkasi meidän omaa elämäkuvaa siinä herkässä vaiheessa, kun nuori on alttiimmillaan vaikutteille ja paineille elämässään. Keho muuttuu, mieli avartuu, itsenäisyys kasvaa ja suuria päätöksiä siitä, mitä ainakin aikuisiän alkuvaiheessa tehdään, mitä opiskellaan ja mille uralle lähdetään. Järvenpään lukiossa ja yhteiskoulussa on aina ollut suuria kasvattajia. Jo mainittujen nimien lisäksi on mainittava myös Atso Taipale ja Seija Aarto aivan loistavina roolimalleina ja kannustavina innoittajina omalla kohdallani.

En tiedä sanotaanko sitä usein, mutta koen suurta kiitollisuutta tälle koululle ja sen hengille ja hengettäriille niistä aineksista, mitkä minulle täältä annettiin.

Tämä koulu on nähnyt hurjia muutoksia elin aikanaan, 80 vuoden aikana. On syytä todeta, että se oppivelvollisuuslaki, jonka eduskunta sääti itsenäisyytemme varhaisessa vaiheessa, on varmasti tärkeimpiä lakeja, mitä Arkadianmäeltä on koskaan tullut.

Kun usein maailmalla kysytään, miten tämä pieni ja piskuinen kansa pystyy ponnistamaan sellaisiin sfääreihin kuin se on itsenäisyytensä aikana tehnyt, on kansakuntamme aikaisessa vaiheessa asetettu oppivelvollisuus esittänyt siinä erittäin isoa roolia.

Tämä voi kuulostaa itsestään selvyydeltä, mutta asuessani 7 vuotta Aasiassa Hong Kongissa ja matkustaessani työni puolesta paljon eri Aasian maissa, perspektiivi sille, kuinka hyvin asiat Suomessa ovat, alkoi minulle toden teolla aueta.

Aasiaa ristiin ja rastiin matkatessani mietin usein sitä, miten eri maat ja maanosat kehittyvät ja miten meistä nykyään niin itsestään selvät normit, jotka olemme itsellemme eräänlaisen evoluution seurauksena sallineet, ovat hurjassa ristiriidassa niiden maiden normien kanssa, mitkä ovat kehityksen siinä vaiheessa, missä vielä selviytyminen on tärkeämpää kuin se, onko se välttämättä länsimaisessa ajattelussa se ainoa ja oikea tie.

Eräänä esimerkkinä voisin nostaa niin sanotun lapsityövoiman Aasian maissa, joka on niin kovin voimakkaasti tuomittu meidänkin kotimaassa. Se, että 12-vuotias lapsi on töissä tukemassa perheen toimeen tuloa, ei ole ollut edes meidän yhteiskunnassamme täysin vieras näky kun tämä koulu aloitti toimintansa. Leipä oli hankittava ja siihen osallistui koko perhe.

Emme voi olettaa koko maailman pelaavan samoilla säännöillä, normeilla tai uskonnoilla, kuin mitkä me koemme itsellemme oikeiksi. Avoimuus on tärkeää ja asioiden tarkastelu monelta kantilta vieläkin tärkeämpää.

Kun tämä koulu aloitti toimintansa, oli suomalainen yhteiskunta vielä luokkayhteiskunta. Sisäistä jakautumista vahvisti sekin, että

kansalaissota käytiin vain vuosikymmen ennen Järvenpään yhteiskoulun syntyä. Herrojen koulutie, miksi korkeamman koulutuksen hankkiminen usein koettiin, oli vain yksinkertaisesti osalle kansastamme täysin vieroksuttava ajatus.

Koko ensimmäinen vuosikymmen tämän meidän koulumme historiassa oli voimakkaan poliittisen kuohunnan aikaa, joka ei edes pyrkinyt kansamme keskuudessa vellonutta kaksijakoisuutta purkamaan.

Se oli myös aikaa, jolloin yhteiskuntamme kävi läpi sitä, mitä kävimme läpi minun viimeisinä kouluvuosina 90-luvun alussa ja mitä kohti olemme taivaltamassa taas, eli lamaa. Lama tai taantuma ei ole koskaan yhteiskunnalle helppo juttu, mutta siitä suosta on noustu aina. Sen todistaa historiakin omilla sykleillään.

On myös tarkasteltava sitä muutosta, minkä koululaitos on käynyt läpi.

Se autoritäärinen koululaitos, joka kahdeksan vuosikymmentä sitten oli tavanomainen ja luonnollinen, on muuttunut demokraattiseksi ahjoksi, jossa oppilaalla on aivan erilaiset oikeudet kuin ennen.

Kun lehtiä nyt lukee, tuntuu, että ylioppilaskirjoituksia on muutaman kerran vuodessa ja kaikkia aineita ei tarvitse kirjoittaa kerrallaan. Kovalla hiellä haetut Laudaturitkin taitavat olla tällä hetkellä vain se toiseksi paras arvosana. Oppilaat saavat valita vieläkin vapaammin aineita, mitä tulee oppia ja mitä niistä tulee kirjoittaa.

Onko tällaisen vapauden salliminen se oikea suunta niinkin nuorille, on sitten taas se kysymys minkä mielestäni voi esittää?

Mielestäni koulun tehtävä on edelleen ohjata nuoria oikeaan suuntaan, siihen mihin heidän lahjansa, motivaationsa ja innostuksensa heitä luonnollisesti vievät, sen sijaan, että he nuorena iässä itsenäisesti valitsevat opinaineensa.

Ainakin minun omalla kohdalla tuo vapaus tuppasi tarkoittamaan usein sitä aidan matalinta kohtaa. Nuoren mieli nyt kun vain aika usein tuppaa sellainen olemaan.

Myös auktoriteetti on meidän yhteiskunnassa tärkeä asia ja elämää on vaikea kohdata, jos ei pysty käskyjä vastaan ottamaan ja esimiesten kanssa toimeen tule. Siihenkin koulu opettaa. Auktoriteetteja ja vanhempia on kunnioitettava.

Itse sain toimia parin lukukauden verran oppilaskunnan puheenjohtajana. Se oli suuri kunnia, koska koin jatkavani suuren mentorini, setäni Arin jalan jälkiä. Hänen lukioajoista oli kulunut jo kymmenen vuotta, mutta edelleen oppilaskunnan huoneesta myytiin suklaata ja puheenjohtajalla oli Heinon tukun tukkukortti ikään kuin luontaisesti. En tiedä onko tuo vielä käytäntö, mutta välipalaa myymällä kerättiin kivasti rahaa oppilaskunnan toimintaan varsinkin sen jälkeen kun Ari ei enää vaatinut royalteja myynnistä ja ideastaan.

Tuo oppilaskunta toiminta vei minut sitten lukiolaisten liiton toimintaan ja sitä kautta tutustuin kaveriin, jonka kanssa panimme 10 vuotta sitten ensimmäisen yhteisen yrityksen pystyyn Hong Kongiin. Koululla oli siis epäsuoraan näppinsä pelissä siinäkin.

Ruoho on aina vihreämpää aidan toisella puolella ja aina tekee mieli valittaa asioista omalla pihallaan. Se on ehkäpä melkein 10 vuotta suomesta pois olleena se asia, mikä minua eniten harmittaa kansanluonteessamme.

Meille tarjotaan hopeatarjottimella todistetustikin maailman paras koulujärjestelmä, mikä antaa jokaiselle suomen kansalaiselle kyvyn luoda elämän perusteet, on se sitten putkimies, taksikuski tai kolmen tutkinnon historian tohtori. Meitä on moneen junaan, mutta koululaitoksemme suo meille kaikille mahdollisuuden, jota monella ihmisellä, erityisesti Aasian maissa, ei ole. Meidän tulee arvostaa ja vaalia sitä eikä missään tilanteessa ottaa sitä itsestään selvyytenä.

Minulle se on luonut kyvyn kommunikoida eri maailman kielillä, mikä on mahdollistanut sen, että olen naimisissa upean Irlantilaisen naisen kanssa, joka on kolmen lapseni äiti.

Olen kyennyt toimimaan eri maailman kolkissa edustustehtävissä, koska minulle on annettu vahva yleissivistys ja kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin, kiinnostus siihen, mitä ympärillämme tapahtuu.

Kyky pärjätä ryhmässä, on se sitten Intialaisen insinööri tiimin johtaminen Hong Kongissa tai maailman letkein markkinointi retkue Sydneyssä.

En varmaan puhu liikoja, kun haluan kiittää 80-vuotiasta sankaria ja sen henkiä ja hengettäriä itseni ja kaikkien senioreiden puolesta niistä aineksista, minkä olette meille antaneet. Se, millaisen sopan niistä itse kukin sitten keittää, ei ole enää sitten teidän käsissänne vaan vastuu siirtyy kokille.

Kiitos.

Jarno Salmivuori